

UCHWAŁA NR 1/2022

KOMISJI HABILITACYJNEJ POWOŁANEJ W POSTĘPOWANIU W SPRAWIE NADANIA STOPNIA NAUKOWEGO DOKTORA HABILITOWANEGO W DZIEDZINIE NAUK SPOŁECZNYCH W DYSCYPLINIE PEDAGOGIKA WSZCZĘTYM NA WNIOSEK DRA MAKSYMILIANA CHUTORAŃSKIEGO

z dnia 25.11.2022 r.

**w sprawie wyrażenia opinii w sprawie nadania stopnia naukowego doktora
habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika
dr. Maksymilianowi Chutorańskiemu**

Na podstawie art. 221 ust. 10 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574 ze zm.) oraz § 37 ust. 2 pkt 3 i § 45 uchwały nr 85/2021 Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 29 września 2021 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia postępowań w sprawie nadania stopni naukowych w Uniwersytecie Szczecińskim uchwała się, co następuje:

§ 1

Komisja habilitacyjna w składzie:

- 1) Prof. dr hab. Mirosława Nowak-Dziemianowicz – przewodnicząca;
- 2) Dr hab. Justyna Nowotniak, prof. US – sekretarz;
- 3) Dr hab. Rafał Piotr Godoń, prof. UW – recenzent;
- 4) Dr hab. Paweł Piotrowski – recenzent;
- 5) Dr hab. Witold Zbigniew Starnawski, prof. UKSW – recenzent;
- 6) Prof. dr. hab. Piotr Marek Kostyło – recenzent;
- 7) Dr hab. Lucyna Dziaczkowska, prof. US – członek

stwierdza, że aktywność naukowa dr. Maksymiliana Chutorańskiego oraz osiągnięcia naukowe *„Nie(tylko)ludzkie wymiary edukacji. W stronę pedagogiki nieantropocentrycznej”* stanowią istotny wkład w rozwój dyscypliny naukowej pedagogika i wyraża pozytywną opinię w sprawie nadania dr. Maksymilianowi Chutorańskiemu stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika.

§ 2

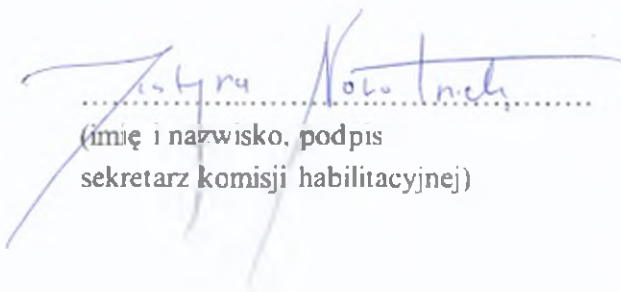
Integralną częścią niniejszej Uchwały jest Załącznik nr 1 stanowiący jej uzasadnienie.

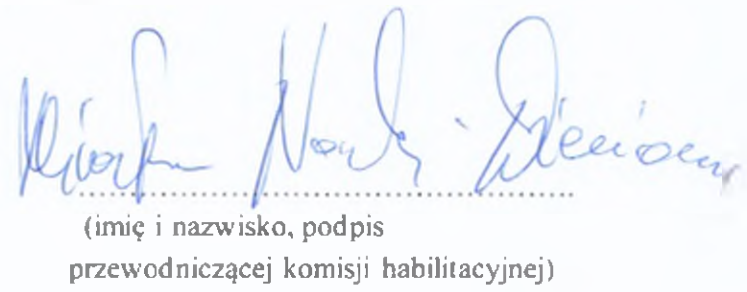
§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Pouczenie:

Uchwała jest ostateczna. Od uchwały nie przysługuje stronie prawo wniesienia zażalenia.

.....
(imię i nazwisko, podpis
sekretarz komisji habilitacyjnej)

.....
(imię i nazwisko, podpis
przewodniczącej komisji habilitacyjnej)

Załącznik do Uchwały NR 1/2022 Komisji Habilitacyjnej

Uzasadnienie Uchwały Komisji habilitacyjnej z dnia 25. 11. 2022 roku w sprawie poparcia wniosku o nadanie stopnia doktora habilitowanego Panu Doktorowi Maksymilianowi Chutorańskiemu w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie pedagogika.

Komisja habilitacyjna na posiedzeniu w dniu 25. 11. 2022 roku, w pełnym składzie:

1. Prof. dr hab. Mirosława Nowak-Dziemianowicz – przewodnicząca;
2. Dr hab. Justyna Nowotniak, prof. US – sekretarz;
3. Dr hab. Rafał Piotr Godoń, prof. UW – recenzent;
4. Dr hab. Paweł Piotrowski – recenzent;
5. Dr hab. Witold Zbigniew Starnawski , prof. UKSW – recenzent;
6. Prof. dr. hab. Piotr Marek Kostyło – recenzent;
7. Dr hab. Lucyna Dziaczkowska, prof. US – członek.

podjęła jednogłośnie Uchwałę w sprawie poparcia wniosku Pana Doktora Maksymiliana Chutorańskiego o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie pedagogika.

Członkowie Komisji habilitacyjnej zgodnie z kryteriami zawartymi w art. 221 ust. 10 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574 ze zm.) ocenili dorobek naukowy, dydaktyczny i organizatorski Habilitanta i jednogłośnie uznali, że Pan doktor Chutorański spełnia wszystkie wymogi, w tym ten związany z istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, także we współpracy zagranicznej. Odnosząc się do pozostałych osiągnięć dra M. Chutorańskiego podkreślili, iż Habilitant uczestniczył czynnie w wielu ważnych przedsięwzięciach naukowych o zasięgu krajowym i międzynarodowym, których był pomysłodawcą lub kierownikiem. Jest członkiem kilku redakcji czasopism naukowych. Pełnił funkcje recenzenta wydawniczego artykułów naukowych i jednej monografii, był również promotorem pomocniczym w zakończonym pomyślnie przewodzie doktorskim mgra Dominika Chojnowskiego w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie (promotorem głównym był prof. dr hab. Bogusław Śliwerski). Informacje powyższe świadczą o tym, że dr Maksymilian Chutorański posiada szeroki zakres kompetencji akademickich pozwalających spełnić wymagania przedmiotowej Ustawy. w kontekście działalności popularyzującej naukę i organizacyjnej.

Uzasadnieniem pozytywnej oceny wniosku o nadanie Doktorowi Maksymilianowi Chutorańskiemu naukowego stopnia doktora habilitowanego są następujące, wskazane przez członkinie i członków Komisji argumenty:

1. **Znaczenie rozwoju naukowego** dr M. Chutorańskiego, jego oryginalną i konsekwentną linię rozwoju: od zainteresowania twórczością Michela Foucault jako inspiracją do namysłu nad pedagogiką i edukacją, przez płynące z tej inspiracji podjęcie problematyki materialności i jej funkcji, aż po stworzenie autorskiej koncepcji pedagogiki nicantropocentrycznej, zawartej w monografii, przedstawionej jako „główne osiągnięcie”. Każdemu z etapów na drodze rozwoju naukowego Habilitanta towarzyszył znaczący dorobek publikacyjny przez co jest On rozpoznawany w środowisku naukowym, zaś monografia autorska: „Nie(tylko)ludzkie wymiary edukacji. W stronę pedagogiki nicantropocentrycznej”, zyskała już spory rozgłos i uznanie w środowisku polskich pedagogów. Zdaniem członków Komisji ten rozgłos a także dyskusja wokół publikacji stanowi o znaczącym wpływie, jaki wywiera ona na refleksję pedagogiczną, o wpływie na środowisko akademickie reprezentujące tę dyscyplinę.

2. **Oryginalność i poznawczą wagę** stawianych problemów. Maksymilian Chutorański podejmuje ambitne zadanie, na miarę wymagań stawianych procedurze awansowej, stworzenia podstaw nowego myślenia o pedagogice. Habilitant w teorii nie upatruje „sfery legitymizacji” zaproponowanego porządku. Podkreśla, że chodzi mu o pedagogikę nicantropocentryczną a nie antyantropocentryczną, akcentując w tym miejscu, że Jego „budowanie podstaw” nie jest z gruntu propozycją nachalnie normatywną. Świat społeczny z poziomu zaprezentowanej koncepcji, nie jest ontologicznie monolityczny. Jest różnorodny, nawet wewnętrznie sprzeczny, w trakcie nieustannego procesu stawania się a teoria ta może pozwolić dotrzeć do nowego zakątka rzeczywistości społecznej i ładu edukacyjnego. W polskiej myśli pedagogicznej jest wiele przykładów afirmacji takiego stanowiska, a Kandydat trafnie i znacząco je wzmacnia, kiedy wskazuje na konieczność dookreślenia kondycji ludzkiej w relacji z rzeczami na gruncie pedagogiki i upomina się o podmiot „w zmianie”.

3. **Odwaga i spójność prowadzonych studiów i analiz oraz przekraczanie dotychczasowych granic.** Członkowie Komisji podkreślali, iż filozoficzne analizy prowadzone przez dr. Maksymiliana Chutorańskiego są spójne i odważne, zarówno jeśli chodzi o ich przedmiot, jak i metodę. Ich przedmiotem jest edukacja rozumiana przez Habilitanta w sposób bardzo szeroki, przekraczający tradycyjne definicje i podziały stosowane dotychczas w pedagogice. Kiedy Habilitant mówi o „nie(tylko)ludzkich wymiarach edukacji”, o „subsumcjach edukacji”, o edukacji postrzeganej w kontekście biorących w niej udział rzeczy, niezależnie od tego, czy czyni to w swoich monografiach, czy artykułach, konsekwentnie traktuje edukację jako wielość procesów i wytworów, nad którymi zaangażowani w nie-ludzie

mają tylko ograniczoną kontrolę. Spostrzega On bowiem edukację znacznie szerzej, włącza w jej obszar świat wielu zjawisk, relacji, przedmiotów i zdarzeń. Spójność i nowatorstwo tego podejścia wynika z założenia, iż wszystko, co nas otacza, może stać się edukacyjnie znaczące, że cała rzeczywistość jest potencjalnie edukacyjna.

4. Warsztat badawczy, sposób w jaki Habilitant przedstawia swoje racje, formułuje swoje argumenty. Habilitant prowadzi swoje analizy w sposób spójny i odważny, zarówno jeśli chodzi o ich przedmiot, jak i metodę a język, którym się posługuje, jest precyzyjny i zrozumiały, co – biorąc pod uwagę nieoczywistość podejmowanych i rozwijanych zagadnień – jest warte podkreślenia. Owa głęboka świadomość wagi precyzji języka charakteryzuje uczonych o znaczącej wrażliwości analitycznej. Język, erudycja, przejrzystość i spójność wypowiedzi sprawiają, że całość świetnie się czyta, że podąża się za myślą Autora.

5. Nowy, dyskusyjny a przez to inspirujący sposób myślenia o pedagogice. Jest on bardzo ważny z kilku powodów. Po pierwsze wyeksponowanie wymaga zaangażowanie w społeczną rzeczywistość, pedagog jawi się w tych poglądach jako ktoś, kto reaguje krytycznie, postkrytycznie na to co się dzieje. Demaskuje, obnaża, odkrywa, niepokoi, drażni, budzi z uspienia tych którzy już zgodzili się w sposób bierny i wygodny na zastaną rzeczywistość. Po drugie należy docenić ten dorobek za odwagę wysuwania na pierwszy plan relacyjności, sieci powiązań kluczowych dla analizy ładu społecznego w trakcie kryzysów społecznych, edukacyjnych, wojennych czy pandemicznych. Kandydat w żadnym momencie nie banalizuje pojęcie wspólnoty, wspólnoty ludzi i rzeczy, wspólnoty której jesteśmy częścią. Maksymilian Chutorański odkrywa nowe przestrzenie dla myślenia pedagogicznego, wolne od przymusu reprodukcji idei, bo znakomicie osadzone w filozofii edukacji.

6. Filozoficzne usytuowanie dorobku dr Maksymiliana Chutorańskiego. Sytuuje on swój dorobek w obszarze filozofii edukacji i ramach tej subdyscypliny orientuje się wyraźnie w stronę analiz krytycznych względem dotychczasowej tradycji, która budowała pedagogikę jako naukę, ale w jakiejś mierze budowała także edukację jako praktykę społeczną.

7. Umiejętność łączenia myślenia filozoficznego z refleksją pedagogiczną. Habilitant nie ogranicza swojego myślenia poprzez przywoływanie kwestii możliwości lub potrzeby aplikacji własnych rozstrzygnięć do istniejących lub postulowanych pedagogii, zwracając uwagę przede wszystkim na intelektualną i moralną wiarygodność tego, co robi, i licząc, że rzetelnie skonstruowana filozofia okaże się sama z siebie inspirująca dla powstawania rozmaitych opartych na niej praktyk. O filozofii edukacji uprawianej przez dra Maksymiliana Chutorańskiego należy napisać również to, że wywodzi się z tzw. nurtu kontynentalnego, którego początki są łączone tradycyjnie z fenomenologią i niezgodą na to, aby język, którego używamy ograniczał nasze poznanie i dążenie do tego by w rzeczywistości dojrzeć coś więcej

niż to, co tradycyjnie w niej dostrzegaliśmy. Doktor Maksymilian Chutorański kroczy tą samą drogą, zafascynowany możliwościami nowych konceptualizacji rzeczywistości, poznania oraz tego, co dobre i złe i robi to w sposób zasługujący na wyróżnienie.

8. Adekwatność do potrzeb pedagogiki jako dyscypliny naukowej zobowiązanej do opisywania, wyjaśniania i rozumienia zmieniającej się, niejasnej i niespójnej rzeczywistości społecznej. Książka będąca głównym osiągnięciem jest wysoce merytorycznym, refleksyjnym i niezwykle potrzebnym współcześnie głosem naukowca zaangażowanego w zmianę społeczną, ale też bezbłędnie odczytującego potrzeby dyscypliny naukowej, którą reprezentuje. Wnikliwość i waga podejmowanych zagadnień, spójność proponowanych konstruktów teoretycznych jest wykładnią jakości kompetencji akademickich najwyższej próby. Co ważniejsze jednak w obliczu trudności, z którymi zmagają się pedagogika tracąca ostrość widzenia, rysowanie nowych perspektyw dla jej rozwoju zasługuje na uwagę a nawet wyróżnienie.

9. Dostrzeżenie złożoności badanej rzeczywistości. Wyraża się ona przede wszystkim w przekonaniu, że przedmiotowość człowieka wcale nie musi być konotowana negatywnie, związek ciała ze światem bytów materialnych warto rozważać dalej, podobnie jak kwestię ponadindywidualnej odpowiedzialności. Habilitant podejmuje próbę uwzględnienia złożoności badanej rzeczywistości co przejawia się w otwartości na problemy. Otwartość ta, uważność, dostrzeżenie złożoności opisywanej rzeczywistości osłabia wyraźnie wagę dostrzeganych uchybień. Wskazuje także na wrażliwość wychowawczą Autora i konstruowanego przez Niego dyskursu naukowego, pokazującego zaangażowanie naukowca i pedagoga.

10. Prekursorski charakter dorobku Habilitanta w odniesieniu do pedagogiki nieantropocentrycznej i znaczący wpływ na rozwój całej dyscypliny poprzez dostrzeżenie wyzwań posthumanizmu.

11. Dojrzałość Habilitanta. Wyraża się ona w tym, że pojawienie się jednej wrażliwości intelektualnej, nie znosi wcześniejszych inspirujących Maksymiliana Chutorańskiego. Jego odwołania do posthumanizmu pozbawione są ambicji zawłaszczania pola problemowego pedagogiki. Jest to raczej bardzo wartościowe poszerzenie refleksji pedagogicznej nadal wynikające z respektowania podstawowych procedur konstruowania wiedzy naukowej, będące przywilejem intelektualnym rozwijania koncepcji.

12. Zdolność do krytycznego wglądu do własnych dokonań, analiz i interpretacji. Habilitant demonstruje postawę naukowca, który krytyczną refleksję potrafi odnieść także do własnych zasobów wiedzy, stanowisk, poglądów i przyznać się, że sam powątpiewa a nawet nie wie.

13. Pedagogiczne znawstwo filozofii edukacji. Posiadanie potencjału do wykorzystywania

kategorii i koncepcji teoretycznych w „działaniach analitycznych”.

14. Interdyscyplinarność oraz naukowa rzetelność ocenianego dorobku. Zademonstrowane kompetencje akademickie połączone z umiejętnością wysycania nowych pól problemowych predysponują Habilitanta do podjęcia samodzielnej aktywności naukowej.

15. Inspirujący do uważności i zmiany charakter dorobku naukowego. Potencjał głównego osiągnięcia jest zawarty we wzbudzeniu pewnej uważności, w potrzebie zaakcentowania zmiany w proporcjach nazywania tego co jest, co może i tego, co już nie może być przedmiotem pedagogiki oraz przewidywania konsekwencji tej zmiany dla edukacji z uwzględnieniem czynników biospołecznych, reistycznych i środowiskowych. Autor, co z całą mocą trzeba podkreślić i docenić, ma świadomość, że to zaledwie początek drogi i pokorę wobec wysiłku, który jest przed nim. Habilitant ma też odwagę, kompetencje akademickie, niekwestionowaną erudycję i elokwencję, by kontynuować to dzieło.

16. Zdolność do łączenia podejść tradycyjnych, ugruntowanych w nauce z myśleniem nowatorskim, zdolność do przekraczania granic. Wysoka jakość merytoryczna dorobku polega na bardzo dobrym osadzeniu go we współczesnych teoriach i koncepcjach naukowych oraz wykorzystaniu w nowatorski sposób tradycyjnych podejść ugruntowanych w filozofii, także filozofii edukacji.

17. Spójność, synergia aktywności naukowej, badawczej, dydaktycznej Habilitanta. Autor konsekwentnie wywiązuje się z deklaracji, realizowania własnego planu rozwoju naukowego, co więcej w działalności naukowej, dydaktycznej, organizacyjnej a także popularyzatorskiej Kandydata, widać wspólny mianownik i swoistą synergię postępowań rozważań i myśli. Nie widać tutaj przypadkowości, a wręcz stan rozważnego i konsekwentnego konstruowanie własnego dorobku oraz odwagę w wytyczeniu ścieżki własnego rozwoju naukowo-badawczego, proponując nową odsłonę pedagogiki. Habilitant pokazuje (bez względu na to, czy to akceptujemy czy nie), że przedmioty żyją swoim życiem, zmieniają rodzaj relacji. Istnieje wiele egzemplifikacji tego jak rzeczy, jak nie-ludzie, wchodzą z nami w bezpośrednie relacje i zaczynają nas dookreślać, tworząc rzeczywistość, która rodzi emocje i ma dla nas wartość. Te tropy zostały tu otwarte, dla sporu, dla buntu nade wszystko dla myślenia, odwagi myślenia.

18. Potencjał krytyczny, inspirujący i dyskusyjny charakter dorobku (szczególnie przedstawionego do oceny wybitnego osiągnięcia). Rozwój nauki w każdej dziedzinie zależy od potencjału krytycznego składającego się na nią dorobku. Spór, dyskusja, zaskoczenie, „skuteczne zdziwienie” (J. Bruner) to są warunki tego rozwoju. Oceniany dorobek znakomicie je spełnia. Jednym z takich dyskusyjnych wątków podczas dyskusji prowadzonej na posiedzeniu Komisji habilitacyjnej dr Maksymiliana Chutorańskiego był sposób nawiązywania przez pedagogów do dorobku filozofii.

Według jednego z członków Komisji (także głosujących za nadaniem stopnia doktora habilitowanego Panu Maksymilianowi Chutorańskiemu), prof. Witolda Starnawskiego filozoficzny wątek rozważań M. Chutorańskiego jest dyskusyjny zarówno merytorycznie jak i metodologicznie. Dostrzega się w nim brak spójności, ogólnikowość i nieprecyzyjność terminologii, brak wnikliwości i precyzji, formułowanie ryzykownych, nieuzasadnionych tez. Uchybienia te nie przekreślają jednak pedagogicznej wartości pracy i nie dyskwalifikują naukowych kompetencji Habilitanta.